

Szok kulturowy

Maria Stojkow

2022

open
AGH E-PODRĘCZNIKI

Publikacja udostępniona jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów i Akademii Górniczo-Hutniczej. Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorów i Akademii Górniczo-Hutniczej jako autorów oraz podania informacji o licencji tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielona taka licencja. Pełny tekst licencji dostępny na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Autor/Autorka: Maria Stojkow

Sytuacje, w których dochodzi do spotkania przedstawicieli odmiennych kultur, w dzisiejszym świecie, są na porządku dziennym. Obecnie dotarcie do najbardziej odległych miejsc na świecie zajmuje nam stosunkowo niewiele czasu, zwłaszcza jeśli porównamy to z przeszłością, gdzie by dotrzeć na odległy kontynent trzeba było udać się w wielotygodniową podróż statkiem. Obecnie mamy możliwość udawać się w bardzo odległe pod względem geograficznym i kulturowym regiony.

Spotkanie międzykulturowe ma miejsce wtedy, gdy jednostka wychowana w innej kulturze wchodzi w nową kulturę. Ważnym aspektem takiego spotkania są etapy dostosowywania się do nowej sytuacji. Obecnie duża część ludzi doświadcza zjawiska migracji i uchodźstwa, zatem kwestie uczestnictwa w nowej kulturze, w kulturze gospodarzy wydają się być niezwykle istotne. Zjawisko dopasowywania się do nowej kultury jest nazywane akulturacją i asymilacją. Dzisiejsza nauka stawia raczej na woelokulturowość, jako proces bardziej znaczący i ułatwiający współistnienie różnych grup społecznych w nowym miejscu. Mówiąc o sytuacji osoby pochodzącej z innej kultury warto zwrócić uwagę na tak zwaną **krzywą akulturacyjną**, która podlega pewnym prawidłowościom. To w jaki sposób będzie ona przebiegała zależy w dużej mierze od otwartości zarówno kultury gospodarzy, jak i otwartości na nową kulturę u jednostki lub grupy owej akulturacji doświadczającej [1]. Doświadczamy tego zjawiska przebywając na stypendium, w procesie emigracji itp. Krzywa ta przyjmuje kształt litery U [2]. Na proces ten składają się następujące etapy:

1. **Etap euforii lub inaczej miesiąca miodowego.** Jest to etap w którym jednostki są oczarowane i zadowolone z faktu podróżowania lub zamieszkiwania nowego kraju czy nowej kultury. Jest to etap pełen pozytywnych emocji. Patrzymy na nową kulturę przez okulary starej kultury odkrywając jednocześnie nowe treści. Jest to moment, w którym stosunek do kultury gospodarzy jest nierealistycznie pozytywny.
2. **Etap szoku kulturowego.** Jest to moment doświadczania różnic kulturowych, których doświadczenie ludzie odbierają negatywnie. Pojęcie to zostało wprowadzone przez K. Oberga. Jednostka nie rozumie zdarzeń, z którymi styka się w nowej kulturze gospodarzy, nie potrafi ich wytłumaczyć na podstawie wartości i doświadczeń wyniesionych z kultury pochodzenia. Jest to etap, w którym może dochodzić do wielu nieporozumień, gdyż osoba nie znająca do końca kultury miejsca, w którym obecnie się znajduje, może postępować wbrew regułom panującym w tym społeczeństwie, co może być przez gospodarzy przyjmowane już z mniejszym zrozumieniem, czy wręcz niecierpliwością. Ten etap prowadzi do refleksji nad własną sytuacją i odmiennością kultur. Jest to etap, w którym jednostki muszą sobie radzić z wieloma negatywnymi stanami od frustracji i złości, po nacisk na konformizm, alienację czy konflikty z gospodarzami [3].
3. **Etap dostosowywania się, adaptacji,** w którym stopniowo zaczynamy nową kulturę rozumieć, jesteśmy coraz skuteczniejsi w swych działaniach.
4. **Etap biculturalizmu,** w którym zwyczaje kultury gospodarzy są już zrozumiałe, dominuje poczucie, że można z nimi żyć. Następuje akceptacja lokalnych form działania, to akceptacja stanu rzeczy [1], [4].

Odwrotny szok kulturowy

Wiele osób, które wracają do swej kultury pochodzenia po dłuższym pobycie poza jej granicami ma trudności ze znalezieniem sobie miejsca w nowej-starej rzeczywistości, przeżywając drugi szok kulturowy. Jest to związane z faktem, iż wiele dotychczasowych więzi uległo już zniszczeniu, dodatkowo otoczenie nie rozumie problemów z którymi boryka się osoba powracająca z zagranicy. Dodatkowo ważną rolę odgrywa rozczarowanie tym, co spotyka w domu powracającego z dłuższego pobytu za granicą [5].

Akulturacja

Coraz częściej współcześnie w teoriach dotyczących kontaktu międzykulturowego zastępuje się pojęcie szoku kulturowego, jako akcentującego negatywne emocje, pojęciami akulturacja czy kulturowe przystosowanie. Uwagę zwraca się na proces akulturacji, w którym ważną rolę odgrywają komponenty poznawcze, emocjonalne i behawioralne. Współczesne teorie akcentują aspekty adaptacji do nowej sytuacji i aktywne radzenie sobie ze stresem i zmianą [6].

ZADANIE

Zadanie 1:

Treść zadania:

Zastanów się, jak możemy się przygotować do spotkania z inną kulturą, tak by szok kulturowy był jak najmniej odczuwalny.

Zadanie 2:

Treść zadania:

Im dłużej przebywamy za granicą tym większy odwrotny szok kulturowy przeżywamy. Zastanów się jakie jeszcze czynniki będą wpływały na to jak intensywny jest nasz odwrotny szok kulturowy.

Publikacja udostępniona jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów i Akademii Górniczo-Hutniczej. Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorów i Akademii Górniczo-Hutniczej jako autorów oraz podania informacji o licencji tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielona taka licencja. Pełny tekst licencji dostępny na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>.

Data generacji dokumentu: 2022-04-28 19:53:00

Oryginalny dokument dostępny pod adresem: <https://pre-epodreczniki.open.agh.edu.pl/openagh-permalink.php?link=9c12029af6801207ff8f0490393bd381>

Bibliografia

1. Mikułowski-Pomorski, J.: Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym?, Universitas, Kraków 2012.
2. Hofstede, G.: Kultury i organizacje: zaprogramowanie umysłu, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2000.
3. Ward, C., Bochner, S., Furnham, A.: The Psychology of Culture Shock, Taylor 2005.
4. Oberg, K.: Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments, Practical Anthropology 1960, vol. 7.
5. Ting-Toomey, S., Dorjee, T.: Communication across cultures, Guilford Press, New York, London 2019.
6. Chutnik, M.: Szok kulturowy – przyczyny, konsekwencje, przeciwdziałanie, Universitas, Kraków 2007.

Autor: Maria Stojkow